

## [Transcript] Vinohradská 12 / Polsko na prahu změn. Jaký bude nový premiér?

Tady je Matěj Skalický a tohle je Vinohradská 12.  
Polské parlamentní volby vyhrálo právo a spravednost.  
Jak v sejmu, tak v senátu získalo přes 35% hlasů.  
Druhá je pro Evropská obsánská koalice, kterou podpořilo 30,7% voličů.  
Volební účast asi 74% byla v Polsku nejvyšší odpádu komunistického režimu.  
Šampion solitér Jaroslav Kačinsky, volby vyhrál, vládu asi nesestaví.  
Proč zůstalo jeho právo a spravednost na ocet?  
A jak se k moci proboujela pro Evropská opozyce?  
V čem tkví to kouzlo Donalda Tuska?  
A jak může Polsko změnit?  
Tám se katky Havlíkové naší spravodejky ve Váršavě.  
Dnes je středa 18. říká.  
Ahoj katko, zdravím ti do Váršavy.  
Ahoj Matěj, zdravím z Váršavy.  
Tak máme po parlamentních polských volbách právo a spravednost je jejich nominálním vítězem.  
Nicméně, jak moc hořké to vítěství pro ně je.  
Pravděpodobně je hodně hořké, protože onosice získalo více než třetinu hlasů  
ale ten náskok oproti druhé občanské koalici, což je opoziční koalice,  
která byla takovým nejšavějším opozičním kandidátem, tak není příliš velký.  
Není to více než 4,5%.  
To znamená, že v současnosti právo a spravednost si cezvítězilo.  
Ale více méně nemá z kým složit vládní většinu v sejmu.  
Nezíská žádného koaličního partnera pravděpodobně,  
s kterým by získal více než 231 mandátů.  
Takže je v takové situaci, kdy vítěství je to uznatelné,  
je to dobrý volební výsledek.  
Nicméně není nejlepší pro tuhlatu politickou stranu,  
která se drí ve vmenulosti těšila i větší, než 40% ní podpoře.  
Ale zároveň je na tom poli parlamentním teď osamocená.  
To znamená čistě pro formu právo a spravednost lehce přes 35%  
všech hlasů ode vzdaných občanská koalice necelých 31?  
30,7%.  
To znamená, že ve štábu Jaroslava Kačinského  
správa a spravedlnosti se neslavilo byt vítězem volepě právy on?  
Oni ty reakci ve štábu byly takové rozpačité.  
Zatímco na podiu se oslavovalo, kdy vlastně vystoupil Jaroslav Kačinsky  
a říkal, že právo a spravedlnost vyhrálo.  
Tak ale bylo znát, že lidé pod tím pohodím,  
kteří se schromážděli pté 9 hodině večerní vneděli  
tedy ve chvíli, kdy se uzavírali volební místnosti,  
tak na ty předběžné výsledky reagovali sice s potleském, sice jásosem.  
Ale v té mimice byla znáct taková vlažnost  
a ono o tom vypovídá i to, že jak Mela skončila  
zhruba půlhodinová tisková konference,

kde právě vystoupili těch nejviditelnějších představitelů práva a spravedlnosti,  
tak to sídlo práva a spravedlnosti ve Vršavě začalo  
poměrně rychle opouštět velké množství lidí,  
kteří se tam schromáždili.

Vlastně do půlnoci to sídlo bylo vyklizené úplně.

Oni se tak ven pomalu trousili venku,

kteří už více méně oslovovali,

že právo a spravedlnosti po osm letech pravdě porobně skončí.

Byla to zvláštní oslova.

A ono dost taky o tom vypovídá to,

že Jaroslav Kaczyński, když měl ten svůj vítězný projev,

tak sice oslovoval ten úspěch.

Musíme měť naděje i musíme takže vědit,

že nezávisle od tego.

Ale zároveň říkal, že strana udělá všechno,

proto ať už bude v opozici nebo bude ve vládě,

aby dál udržovala ten svůj program.

I nepozvodíme na to vypolské zradonu.

Mateusz Morawiecki byl taky ve štábu k vydění.

Ono je to taková dvouhlavá ta strana.

Přesně tak, on totiž Jaroslav Kaczyński

sice je před sedou strany,

ale více méně nejtím vládním vykonavatelem hlavním  
v té straně.

Takže na tom pohodu už s ním stál Mateusz Morawiecki,

který je aspirantem na to, aby se stavoval vládu,

aby byl tedy vlastně už v třetím období

premiérem Polska, protože on se stal premiérem

po své předchudkyni.

Byla těšidlo.

Takže to by vlastně znamenalo,

že teď by byl v třetím období premiérem.

Katko, co nakonec, ale rozhodlo,

že ani těch 35% ve volbách právu

a spravedlnosti patrně nebude stačit na post premiéra.

Dospělo to k tomu tím způsobem,

že z práva a spravedlností

vlastně žádná z těch velkých politických stran

v Polsku nebo velkých koalicí

nechce spolupracovat.

Ono v minulosti v tých průzkumech

se nejvíc mluvilo o tom,

že právo a spravedlnost by mohlo

najít nového koaličního partnera

v krajně je pravěcové konfederaci,  
která třeba ještě v Červenu, v Červensi  
podle průzkumu mohla dosáhnout  
až na 15%.  
Ten jejich zestup byl opravdu ohromný,  
velmi rychlý,  
velmi diskutovaný takový boužlivý.  
Ale zároveň konfederace je strana,  
která cílila na mladé lidi,  
na mladé lidi, kteří už nechtějí vládu  
práva a spravedlnosti,  
nechtějí vládu Jaroslava Kačinského,  
velká část z nich nechce ani vládu Donalda Tuska.  
A ta strana  
ve svém programu od začátku deklarovala,  
že když bude v sejmu,  
tak zprávem a spravedlností  
koalici nevitvoří tu vládnoucí.  
A zároveň tam potom ještě máme  
koromně občanské koalice,  
kde kde koalice spisem nepřipadá v úvahu,  
tak ještě tam máme levici a třetí cestu.  
Což jsou v strany, kdy levice  
je názorově a ideově řekněme na opačné  
straně spektra politického,  
tak třetí cesta naopak těžila z toho,  
že i mezi určitými  
voliči práva a spravedlnosti  
už je únava z té strany.  
Je tam únava vze všech podmínek,  
ve kterých polsko v posledních,  
řekněme, čtyřech pěti letech je,  
a vlastně hledali nějaké jiné východisko,  
a to jim nabídla třetí cesta,  
takže to je taková strana,  
která částečně vytěžela  
ten bývalý elektorát práva a spravedlnosti.  
Zase jenom pro formu dodám třetí cesta,  
čtrác a půl procenta,  
levice osm a půl procenta,  
konfederace lehce přes sedm procent,  
to je těch pět stran,  
co by mělo zasednout  
v sejmu respektivě jejich poslanci.

Když jsme u té třetí cesty a u té levice,  
tak to jsou naopak strany,  
se kterými ale občanská koalice  
by tu vládu se stavit mohla.  
Je to tak.  
Tyhle ty tři strany  
vlastně od začátku nějakého předvolebního boje  
více méně vystupovali tak,  
že jsou schopné spolu spolupracovat  
a že jejich vlastně cílem  
je ukončit tu současnou vládu práva a spravedlnosti,  
kterou oni za spoustu kroku,  
za spoustu činů kritizují.  
Ať už je to třeba justiční reformá,  
která vedlák velmi zhoršeným vztahům z Evropskou Unii,  
tak jsou to ale i zásahy velmi citelné do osobnostních práv,  
vženských práv do výuky a zdělávání do prorůstání,  
například církve se státním aparátem,  
nebo třeba zase kritizovali prorůstání té vlády  
do různých státních firm.  
To znamená, že pokud teď ten výsledek  
naznačuje, že by skutečně občanská koalice,  
Vydená Donalden Tuskem, mohla se stavit novou vládu,  
tak představují si to správně,  
že ve štábu občanské platformy Donalda Tuska  
při těch volbáhnou, přitom zcítání,  
zavládl jásoť Oslovy.  
Ano, tam byl ty reakce na ty předběžné výsledky  
voleb byly velmi boužlivé.  
Bylo to pomalu až euforické,  
kdy Donald Tusk na podiu volal do mikrofonu  
nebo křičel do mikrofonu, že demokrace je vyhrála.  
Že občanská koalice vyhrála znovu Polsko.  
A že je to konece z těch zlých časů,  
těch špatných časů, te osmileté vlády,  
práva a spravedlnosti a že nastává nová era maději.  
A nová era maději, tu si mám představit jak?  
Ta společnost je pořád celně rozdělená,  
ty výsledky voleb, ty příkopy,  
nějak nezasypou, nějak je nezruší.  
Pořád tady budou lidé, kteří budou přívrženci, práva a spravedlnosti,  
a ty budou hodně citelně a nelibě nest,  
to, že vlastně jejich vláda  
teď pravděpodobně čtyře roky nebude.

A to, když byl vládný,  
to, že vlastně jejich vláda  
teď pravděpodobně čtyře roky nebude.  
Na druhou stranu je tady obrovské množství lidí,  
což dokládají ty voleby,  
že obrovské množství lidí,  
kteří chtěli to volebu,  
kteří naopak chtěli,  
aby se Polsko posunulo  
zpátky více méně na západ,  
do těch unijních struktur,  
aby tam převážili ty západní ide,  
západní hodnoty.  
Já jsem třeba o tomu mluvila  
s jedním politologem v Polsku,  
s Andřejem Richardem  
z Polské Akademie věd,  
a on mi říkal, že vlastně ty voleby  
nejsou politické, ale jsou spíš civilizační.  
Že je to právě o tom,  
kam Poláci chtějí směřovat,  
jestli k Evropské unii  
a nebo na východ, ale s protiruskou rétorikou.  
A tu cestu na východ,  
pro něj symbolizovalo právě právo  
a spravedlnosti tím, jak se  
utužovalo tu svojí moc  
tých uplynulých osumlet,  
když blížilo například  
k Orbánovu Maďarskou  
nebo pravděpodobně i k Ficovi  
představě Slovenska.  
Takže to polsko-polská společnost  
bude nadále velmi rozdělená.  
Zároveň pro opozici bude  
velmi složité  
i domluvit se na nějakém svém programu,  
protože tu opozici  
tvoří strany, které jsou  
taky různého názorového spektra.  
Je to tam od levice  
přes katolíky,  
a každý má svojí představu vlády.  
Můžeme si to třeba ukázat

na tom programu, co se týče  
potratových zákonů, kde  
občanská koalice například chce  
jeho zmírnění, protože  
v současnosti má polsko velmi  
přísný zákon, co se týče  
přerušeni těhotenství.  
A občanská koalice chce ten zákon  
zmírnit pro ženy, levice  
by chtěla úplné povolení  
umělého přerušeni těhotenství.  
A pak tady máme lidovce z té třetí cesty  
a zvěřeně deklarovali, že rozhodně  
nestojí o to, aby se cokoliv  
ohledně potratového zákona v Polsku měnilo.  
Takže to dohadování  
se v následných čtyřech letech  
i dohadování se, co se týče  
se staveň koalice, bude pravděpodobně  
velmi složité a zase to lidé  
v Polsku budou dál vnívat, možná to  
i bude prohrubovat nějakou jejich  
frustracisté politické situace  
v Polsku.  
Já jsem moc rád, že si tu zmínila tu názorovou  
rozmanitos, která na tom  
spektru politických stran  
panuje, protože  
a to jsem tu neřekl, zmíněval jsem  
občanskou koalici, která skončila ve volbách  
druhá a pak tuskovu  
občanskou platformu, tak jenom na vysvětlení  
ta občanská koalice je s druženi  
několika stran, které se tedy motají  
kolem právě tuskovi občanské  
platformy Donald Tusk bývali  
předseda Evropské rady, to jenom  
pro do vysvětlení. K tím dílčím  
věcem zmínila si potratové zákony. Co třeba  
modernizace Polské armády, která  
postupovala v posledných letech poměrně  
zhávratnou rychlostí, mohla  
by i za vlády  
Donalda Tuska pokračovat?

Ona bude určitě pokračovat, protože  
Polsko skrátka má  
tu východní hranici  
Evropské unie a zároveň  
na to musí tu  
hranici nějakým způsobem  
zabezpečovat, zároveň  
velmi vnímá hrozbu  
té ruské války na Ukrajině, vnímá  
rusko jako agresora, zároveň má  
velmi špatné diplomatické vztahy  
s běloruskem, se kterým sdílí  
dlouhou hranici, na které od roku 2021  
trvá  
migrační krize a zároveň  
modernizace a rozvoj  
armády má mezi obyvateli  
v Polsku ohromnou podporu  
pokud by občanská koalice  
zastavila tu modernizaci  
nebo te rozvojové plány  
tak by to jedině už kodilo  
a myslím si, že nejen na domácí  
scéně, ale na té mezi národní, protože  
Polsko je v rámci  
Sevroatlantické aliance na to  
opravdu velmi silným hráčem  
velmi důležitým odleňského roku  
a zároveň občanská koalice  
i říká, že  
chce dál pokračovat  
nákupu nové výzbroje, ale zároveň  
chce provést  
audit těch stávajících dohod  
protože zruha od minulého  
roku napadala  
tu pomalu končící vládu práva a  
spravedlnosti, že nakupuje  
překotně, že nakupuje bez výběrového  
řízení, že nakupuje  
velmi draze a vlastně zalužuje  
zemi, protože vláda si vzala  
na tu vojenskou techniku  
která pochází řížní korie i z Ameriky

obrovské půjčky, nejen  
u jihu korejců, ale třeba i u Američanů  
jsou to miliardy  
miliardy dolarů. Takže  
z toho důvodu chce vlastně přezkontrolovat  
všechny ty tendry, jestli  
proběhli tak, jak měli,  
jestli tam náhodou nebyli  
zahraniční úniky a chce  
představit dostát dní, pokud by  
tedy získala vládu, pokud by  
mohla vládnout, tak se dostát dní  
představit svojí vlastní vizi,  
jak by Armáda dál v tě modernizaci  
měla pokračovat.

Půjčili si slova  
analitika a sociace pro mezinárodní  
otázky Michala Lebedušky o historii  
zahraniční politiky Polska.

Myslíš si, že za vlády  
Donalda Tuska, potenciální vlády  
Donalda Tuska, by ta  
vlastní politika našeho suseda  
byla méně hysterická?

Určitě  
by byla  
Evropské unii  
jiná, protože Donald Tusk  
jednak byl  
před sedou Evropské rady a  
zároveň on se netají tím,  
že by rád ty vztahy  
s Evropskou unii zlepšil, protože  
Polskou v současné situaci  
má s Evropskou komisí několik  
sporu. Evropská unie  
blokuje část rozvojových  
peněz pro Polskou kvůli tomu, že  
Polskou přijalo několik justičních  
reform, které vedli  
k narušení spravedlivosti  
soudu v Polsku.

A Evropská komise, toto Polsku  
dlouhodobě vytýká, dlouhodobě

chce, aby

Polskou

tyto svoje reformy a tyto svoje  
úpravi zákonu změnilo,  
zastavelo změnilo, ale Polsko to  
dosud bralo jako útok  
na svoji suverenitu, jako útok  
na svoji státoprávnost  
a odmítalo to.

Vlastně tím se prohluboval  
celý ten spors Evropskou unii, kdy  
Polskou zároveň je i odpůrcem  
jakéhokoliv Evropského řešení  
migrační krize a v současnosti  
Polskou je spíšťakový saboter  
veškerých jednání a veškerých  
rozhodnutí Evropské  
unie, což samozřejmě  
v době, kdy Evropa čelí  
několika krizí  
mě několika problémům  
tak to společenství nějak nepomáha.  
No a je už to takový Evergreen  
ptáce na V4  
mě asi teď v tuhle chvíli nebude  
nutně zajímat, jestli ti přijde  
nebo komukolí nemům  
tou skupení už vyčpělé, ale nemohl by  
právě Donald Tusk mu  
pokud by vyčpělé bylo  
vlít novou krev došel?  
Mohl by skusit být jakým si  
mediátorem o těch 4 zemí,  
které mají víceméně  
rozdílný přístup k mnoha ohledům  
a v současnosti asi  
nejvíce k Rusku.  
Myslím si ale, že zároveň  
bude větším partnerem  
pro Českou republiku,  
protože on už v minulosti s Českem  
měl velmi dobře vztahy, to znamená,  
že v rámci TV4 si myslím,  
že to rozložení sil bude pořád stejné.

Polská Česká republika budou více spolu  
no a vypadá to, že po těch slovenských volbách  
slovenskou spíše bude  
na straně maďarská.

My se už poslední minuty  
tady bavíme o tom, jako kdyby mělo být  
všechno jasné a levice  
třetí cesta a občanská koalice  
měli složit vládu a do opozice  
by v tu chvíli šlo

neprávo a spravedlnost a konfederace  
kolik procent dáváš  
takové mutosce nářit.

Bude k tomu dlouhá cesta každopádně,  
asi to těžší myslím, že prezident nejdříve  
pověří k sestavení vlády  
představitel té vítězné strany  
práva a spravedlnosti  
bude trvat minimálně  
měsíc a půl, než se dozvíme  
jestli by ta vláda byla života schopná.

Tam je jako naprosto jasné,  
že Jaroslav Kačinský to složit nemůže?

Minimálně strana se pokusí  
se stavět vládu

pokusí se pro něj získat  
důvěru, to znamená  
více než 230 poslanců  
aby hlasovalo pro důvěru vlády  
ale pravděpodobně

tou podporu nezíská, protože  
jak už jsme se bavili o tom  
dříve takovým nejčastěji  
změňovaným koaličním partnerem  
byla konfederace

mluvilo se i o tom, že konfederace by mohla  
právo a spravedlnost podpořit  
co se týče vyslovení důvěry vlády  
ale dál by jí

vlastně nepodpovála, ale  
vypadá to, že ani tyto dvě strany dohromady  
prostě nedají tu většinu  
takže není příliš v současnosti  
pravděpodobné, že by právo a spravedlnost

mohlo vládnout, ale pokud bude  
se stavovat vládu opozice  
tak tam ta dohoda nějakým způsobem  
bude určitě strany si dohodnou  
jak si rozdělí ministerstva  
ale potom je otázkou, jak to bude  
vlastně silná vláda, jak moc bude  
soudržná, protože to bude troj koalice  
tak to bude spojení občanské koalice  
třetí cesty a levice  
oni si budou snažit zachovat si  
i tu svojí současnou  
voličskou podporu  
protože příští rok jsou  
Evropské volby, kde všechny tyto strany  
budou chtít uspět  
se svými kandidáty do Evropského  
parlamentu a za dva roky  
jsou tady prezidentské volby  
a tady narážíme na další věc  
že i kdyby tady byla  
opoziční vláda  
tak pořád se ještě dva roky  
bude muset potíkat s prezidentem  
Andrém Dudou, který  
je bývalým kandidátem  
práva a spravedlnosti  
takže to znamená, že  
se může často potíkat  
s jakýmikoliv zákony  
Tak a otázka  
síly, té koalice to je  
jedna věc, další věc je  
že by ty strany v té koalici  
měli poměrně silný mandát  
nebyla velká velká účast  
poláku uvolep, taky  
proto se to tak dlouho zčítalo  
i kvůli tomu, že v Polsku prostě je trošku  
jiný systém, takže ty oficiální  
výsledky na ty se čeká nejako u nás  
hodiny, ale dny  
právo a spravedlnost si bude asi dlouho  
analizovat, proč tolik lidí

vysledkovalo právě pro ně  
s dato nakonec bylo toho vyhrócenou  
kampaní, s dato bylo možná  
málo přislíbenými  
sociálními dady, tak jak jsme si zvykli  
v těch posledných volbách, kdy  
jim to samozřejmě stačilo i letos  
to stačilo na výtěství, ale  
jak už jsme řekli na začátku, je to  
výtěství hořké, mě zajímá  
ještě jediná důležitá věc, totiž  
jak složité podle tebe  
pokud se složí vláda kolem  
Donalda Tuska a jeho občanské  
s nimi respektive koalice, jak  
složité to předávání moci  
bude, protože právo  
a spravednost vládlo 8 let  
je určitě hluboce zakořeněné  
nejenom v politických  
strukturách Polska, ale i třeba  
ve strukturách mediálních  
tak myslíš si, že tam  
můžou nastat nějaké problémy  
no to předávání  
bude určitě treskute, co se  
týče těch samotných úradů  
jako je Senat Asim  
tam, ne tam všechno  
určují zákony, ale  
ty si správně řekl, že  
ta vláda právo a spravednost  
těch 8 let prourů stala  
do ostatních těch sfére  
řízení státu, skoro  
všechny státní podniky dnes  
jsou ovládane někým spisu  
zniklo zároveň u těch  
státních podniků několik  
takových nevládních agentur  
a nadací, které jsou  
také ovládane lidmi, napojenými  
na právo a spravedlnost  
zároveň

media, veřejnoprávní media  
jsou ve své podstatě úplně ovládaná  
vládní stranou  
Takže můžeme mluvit o tom, že jsou spíše státní  
Ano, přesně tak, ono se i tady říká,  
že například televize TVP  
to je ta hlavní televize tady  
tak, že ona je pro vládní nely  
prostranická  
a co se takhle sledovat  
tak už  
například první den po volbách  
na televizitě TVP  
ubylo té kritiky  
ve směruk opozyci  
ale samozřejmě  
všechny ty opozční strany deklarovali  
že tohle to období chtějí ukončit  
že chtějí všechny ty  
řekněme trafikanti, kteří tam byly  
nastrčení tak, že je chce  
od té moci dostat  
zároveň  
ale například z třetí cesta  
ale více říkají, že zároveň  
nechtějí, aby ty úřady  
zase občanské koalici  
protože vlastně to by bylo  
od jednoho extrému k druhému extrému  
to by se akorát přelila síla  
ale všechno by ve své podstatě  
zůstávalo dál  
No vypadá to, že Polsko stojí před mnoha výzvami  
Já bych řekla, že ano  
protože byly to opravdu velmi důležité  
volby ukazuje to právě i ta  
obrovská volební účas, která byla největší  
od roku 1989  
Tak jo, tak já moc díky,  
že jsme to mohli společně probrat  
Já moc děkuju a přijdu hezký den  
Tohle už je všechno z Vinohradské 12  
z pravodajského podkázdu Českého rozhlasu  
Dně s skatkou Havlíkovou

## [Transcript] Vinohradská 12 / Polsko na prahu změn. Jaký bude nový premiér?

naší z pravodajkou ve Váršavě  
probírali jsme po volební výsledky  
i to, jak asi bude nová  
polská vláda vypadat  
a co to pro Polsko znamená?  
I rozhlas CZ, to je adresa, kde  
najdete všechny Vinohradské 12  
všechny na jednom místě  
včetně textových přepisů  
takže nás můžete nejen poslouchat  
ale i číst  
Pokud máte raděj to první  
tak si zapište desátou  
do polední, do vašich kalendářů  
každý všeti den  
jsme totiž po správách na Českém rozhlasu  
Na slišenou zítra